

به نام خدا

چگونه دانش آموزان موفق داشته باشیم

مولفان :

ابوالفضل الله مرادی ده بالائی

سیده سارا موسوی

الهام کاظمی

عاطفه محمدیان اصفهانی

انتشارات بامن

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

عنوان و نام پدید آور: چگونه دانش آموزان موفق داشته باشیم / مولفان ابوالفضل الله مرادی ده بالائی...
[و دیگران].

مشخصات نشر: بامن، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۵۲ ص.

شابک: ۳-۳۱-۸۳۰۰-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: مولفان ابوالفضل الله مرادی ده بالائی، سیده سارا موسوی، الهام کاظمی، عاطفه محمدیان اصفهانی.

یادداشت: کتابنامه: ص ۱۴۹-۱۵۲.

موضوع: دانش آموزان - موفقیت

شناسه افزوده: الله مرادی ده بالائی، ابوالفضل، ۱۳۸۲-

رده بندی کنگره: GN۴۵۹

رده بندی دیویی: ۳۰۶/۴۹۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۶۴۶۹۸

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: چگونه دانش آموزان موفق داشته باشیم

مولفان: ابوالفضل الله مرادی ده بالائی - سیده سارا موسوی - الهام کاظمی - عاطفه محمدیان اصفهانی

ناشر: انتشارات بامن

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زبرجد

قیمت: ۱۳۷۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۳-۳۱-۸۳۰۰-۶۲۲-۹۷۸

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار.....
۱۳	پیشرفت و موفقیت تحصیلی.....
۱۴	معیارهای موفقیت تحصیلی.....
۱۴	عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان.....
۱۵	تکنیک های موفقیت تحصیلی.....
۱۵	تکنیک اول: تعیین هدف
۱۵	تعیین اهداف تحصیلی و رسیدن به آن ها.....
۱۶	مراحل سه گانه اهداف:.....
۱۶	۱-نوشتن.....
۱۷	۲-تعیین هدف.....
۱۷	۳-زمان بندی.....
۱۷	ویژگی های اهداف درست عبارتند از:.....
۱۷	-دست یافتنی بودن.....
۱۸	-واقع گرایی.....
۱۸	-قابلیت ارزیابی.....
۱۸	-انعطاف پذیری.....
۱۸	راهکارهای تعیین اهداف دانش آموزان.....
۱۸	-ایده های دانش آموز را دریابید.....
۱۹	-با اهداف کوچک شروع کنید.....
۱۹	-به دانش آموز حق انتخاب دهید.....
۱۹	-از اهداف دانش آموز آگاه باشید.....
۱۹	-راه درست را به دانش آموز نشان دهید.....
۱۹	-حقایق را بررسی کنید.....
۲۰	-تلاش های دانش آموز را تمجید کنید.....
۲۰	تکنیک دوم: برنامه ریزی
۲۵	دلایل عدم برنامه ریزی.....
۲۵	۱-ترس از محدود شدن.....
۲۵	۲-عقب افتادن از برنامه.....
۲۵	۳-عدم علاقه به کارها.....

۲۶	۴- حجم زیاد کار در برنامه ریزی
۲۶	۵- کمال‌گرایی
۲۶	برنامه‌ریزی مطلوب چه فوایدی دارد؟
۲۷	برنامه‌ریزی مؤثر و خوب چه ویژگی‌هایی دارد؟
۲۷	تکنیک سوم: ایجاد انگیزه
۲۸	انگیزه، مهم‌ترین عامل موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان
۳۰	تأثیر انگیزش در یادگیری
۳۴	عوامل ایجاد انگیزه‌های تحصیلی
۳۴	۱- تشویق لفظی
۳۴	۲- داشتن هدف
۳۵	۳- محیط کلاس
۳۵	۴- علاقه‌مندی معلم به درس
۳۵	۵- پرهیز از تبعیض
۳۶	۶- انگیزه حس کنجکاوی
۳۶	۷- ایجاد نگرانی
۳۶	۸- اهمیت بازی
۳۷	۹- ارتباط درس با زندگی
۳۷	۱۰- کاربرد امتحان
۳۷	مولفه‌های شکل‌گیری انگیزه تحصیلی
۳۸	هدف، اولین عامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی
۳۹	علاقه، دومین عامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی
۴۰	خودپنداره‌ها، سومین عامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی
۴۱	ارتباط میان خود و موفقیت تحصیلی
۴۲	وظایف معلمان در توجه به مفهوم خود در دانش‌آموزان
۴۴	نقش والدین در افزایش خودباوری دانش‌آموزان
۴۵	تکنیک چهارم: هوش و استعداد تحصیلی
۴۶	انواع هوش
۴۶	ضریب هوشی یا IQ
۴۶	هوش هیجانی یا EQ
۴۷	هوش SQ
۴۸	تکنیک پنجم: مهارت‌های مطالعه
۴۹	راهبردهای مطالعه و یادگیری
۴۹	شناخت

- فراشناخت ۴۹
- راهبردهای شناختی ۵۰
- ۱- تکرار یا مرور ۵۰
- الف) راهبرد تکرار ویژه موضوعات ساده و پایه (غیر معنی دار) ۵۰
- ب) راهبرد تکرار ویژه موضوعات پیچیده و معنی دار ۵۱
- ۲- بسط یا گسترش معنایی ۵۱
- الف) راهبردهای گسترش ویژه مطالب ساده و پایه ۵۱
- ب) راهبردهای گسترش ویژه مطالب پیچیده ۵۲
- ۱- راهبردهای برنامه ریزی ۵۳
- ۲- راهبردهای کنترل و نظارت ۵۳
- ۳- راهبرد نظم دهی ۵۳
- روش های آموزش مهارت های یادگیری و مطالعه ۵۴
- ۱- روش پس ختام یا روش پس خبا ۵۴
- ۲- روش مردر ۵۴
- ۳- روش آموزش دوجانبه ۵۴
- ۴- روش مطالعه مشارکتی ۵۵
- ۵- روش یادگیری مشارکتی ۵۵
- ۶- روش پرسیدن دو جانبه ۵۵
- شیوه های مطالعه ۵۵
- الف) ایجاد انگیزه ۵۵
- ب) تنظیم برنامه ۵۶
- ج) رفع مزاحم ها یا منحرف کننده های حواس ۵۶
- د) زمان مطالعه ۵۷
- ه) محیط مناسب برای مطالعه ۵۸
- نکات مهم در شروع مطالعه ۵۸
- ز) فرایند یادگیری مرحله ای (گام به گام) ۶۰
- ح) سازماندهی ۶۰
- ط) یادداشت برداری ۶۱
- ی) ایجاد و پرورش روحیه مثبت در مطالعه ۶۱
- ک) بهبود عادات غلط در مطالعه ۶۱
- تکنیک ششم: خلاقیت ۶۲
- عوامل مهم در پرورش خلاقیت دانش آموزان ۶۳
- چگونه خلاقیت دانش آموزان را پرورش دهیم؟ ۶۴

۶۵	موانع خلاقیت در محیط مدرسه
۶۶	- تأکید زیاد بر نمره دانش آموز به عنوان ملاک خوب بودن
۶۶	- روش های تدریس سنتی و مبتنی بر معلم محوری
۶۶	- عدم شناخت معلم نسبت به خلاقیت
۶۷	- فقدان حداقل امکانات لازم برای انجام فعالیت های خلاق دانش آموزان
۶۷	- اهداف و محتوای کتاب های درسی
۶۷	- توجه نکردن به تفاوت های فردی دانش آموزان
۶۸	- ارائه تکالیف درسی زیاد به دانش آموزان
۶۸	تکنیک هفتم: اعتماد به نفس
۶۹	راهکارهایی برای افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان در مدرسه
۷۰	- الگو مناسبی برای دانش آموزان باشید
۷۰	- مرتب و پراثری باشید
۷۰	- با اعتماد به نفس راه بروید
۷۰	- تعاملات اجتماعی سازنده داشته باشید
۷۰	- با آمادگی لازم سر کلاس حاضر شوید
۷۱	- بپذیرید که گاهی دانش آموز می تواند اشتباه کند
۷۱	- مراقب رفتار سایر دانش آموزان باشید
۷۱	- دانش آموزان خود را تحسین و تشویق کنید
۷۲	- دانش آموزان را به چالش بکشید
۷۲	- به دانش آموزان خود فرصت های زیادی بدهید
۷۲	- به دانش آموزان خود احترام گذاشته و آنها را تایید کنید
۷۳	- به دانش آموزان مسئولیت دهید
۷۵	تکنیک هشتم: مدیریت زمان
۷۶	۳- اصل مدیریت زمان
۷۶	۱- داشتن تقویم ترمی برای مدیریت زمان
۷۶	۲- برنامه هفتگی در مدیریت زمان
۷۷	۳- تاثیر برنامه روزانه در مدیریت زمان
۷۹	تکنیک نهم: تمرکز حواس و توجه
۸۱	راهکارهای افزایش توجه و تمرکز و حواس
۸۴	تکنیک دهم: نظم و انضباط
۸۵	مولفه های نظم و انضباط
۸۵	- هدف
۸۵	- برنامه ریزی

۱۵ رهبری و مدیریت
۱۵ آگاهی و بصیرت
۱۶ آزادی مشروط
۱۶ خودکنترلی یا انضباط شخصی
۱۶ مداومت
۸۷ اصول و روش های برقراری انضباط
۱۷ الف - اصول انضباط
۱۹ ب-روش های برقراری انضباط
۱۹ تکنیک یازدهم: تشویق
۹۰ اصول تشویق
۹۰ محاسن تشویق
۹۱ اثرات نامطلوب عادت به تشویق
۹۲ مسائل مربوط به تشویق
۹۲ زیان عدم تشویق
۹۳ اقسام راه های تشویق
۹۴ ویژگی های تشویقی مؤثر و کارآمد
۹۵ تکنیک دوازدهم: تنبیه
۹۵ ویژگی های تنبیه مؤثر
۹۷ تکنیک سیزدهم: تکالیف درسی
۹۸ تکالیف به دانش آموزان کمک می کند تا:
۹۹ علل بی علاقهگی دانش آموزان به انجام تکالیف درسی
۱۰۱ راهبردهای ایجاد انگیزه در دانش آموزان برای انجام تکالیف درسی
۱۰۳ تکنیک چهاردهم: اضطراب امتحان
۱۰۵ علت های شخصیتی
۱۰۶ عوامل خانوادگی
۱۰۶ عوامل آموزشی
۱۰۷ روش های پیشگیری از اضطراب امتحان
۱۰۸ فنون مبارزه با اضطراب امتحان
۱۰۸ آموزش توجه
۱۰۹ آموزش مهارت های مقابله ای
۱۰۹ آموزش تعلیم به خود
۱۰۹ درمان شناختی
۱۱۰ الگوسازی
۱۱۰ آموزش مهارت های مطالعه

- ۱۱۰-درمان های دارویی..... ۱۱۰
- نقش والدین در کاهش اضطراب امتحان..... ۱۱۰
- تکنیک پانزدهم: توجه به تفاوت های فردی..... ۱۱۳
- چگونه می توان تفاوت های فردی دانش آموزان را از بین برد؟..... ۱۱۴
- تکنیک شانزدهم: نقش همسالان یا دوست..... ۱۱۶
- تأثیر دوستی با همسالان بر موفقیت تحصیلی..... ۱۱۶
- تکنیک هفدهم: نقش والدین در موفقیت تحصیلی..... ۱۱۷
- عوامل تأثیر گذار خانواده بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان عبارتند از:..... ۱۱۸
- سطح تحصیلی والدین..... ۱۱۸
- وضعیت مالی خانواده..... ۱۱۹
- وضعیت فرهنگی خانواده..... ۱۲۰
- آرامش روانی و عاطفی خانواده..... ۱۲۰
- آموزش های تقویتی والدین..... ۱۲۰
- آشنایی والدین با ویژگی های روانی فرزندان..... ۱۲۱
- ارتباط مثبت و دوطرفه والدین با مدرسه..... ۱۲۱
- تشویق و تنبیه والدین..... ۱۲۲
- مشارکت والدین در انجام تکالیف..... ۱۲۲
- آرزوی تحصیلی والدین..... ۱۲۳
- استفاده نکردن از تشویق های مادی و قابل انتظار..... ۱۲۳
- از وضعیت تحصیلی فرزندان در درس ها آگاه باشید..... ۱۲۳
- به فرزند خود مشاوره دهید..... ۱۲۴
- کمک والدین در شکل دادن عادت به مطالعه فرزند..... ۱۲۴
- در موفقیت تحصیلی دانش آموزان راهبردهای والدین..... ۱۲۴
- همواره سعی کنید نسبت به مدرسه برداشت و نگاه مثبتی داشته باشید..... ۱۲۴
- تکنیک هجدهم: ارتباط اولیا و مربیان..... ۱۲۷
- برقراری روابط مؤثر بین والدین و معلمان چه فوایدی دارد؟..... ۱۲۷
- راهکار های در زمینه برقراری ارتباطی سازنده میان اولیا و مربیان..... ۱۲۸
- تکنیک نوزدهم: مهارت های معلمی..... ۱۳۰
- ۱- مهارت مدیریت کلاس، اصل اول مهارت های معلمی..... ۱۳۱
- ۲- مهارت و تخصص موضوعی، یکی از اساسی ترین مهارت های معلمی..... ۱۳۲
- ۳- مهارت های ارتباطی؛ وجه تمایز مهارت های معلم..... ۱۳۲
- ۴- مهارت های تکنولوژیک، از مهارت های معلمی مدرن..... ۱۳۴
- ۵- مهارت برنامه ریزی و مدیریت زمان؛ از مهارت های معلم حرفه ای..... ۱۳۵

- ۶- مهارت متقاعد سازی؛ از نیازهای اصلی برای یادگیری مستمر معلمان ۱۳۵
- ۷- مهارت‌های روانشناختی ۱۳۶
- برخورداری مهارت‌های روانشناختی به معلم کمک می‌کند تا: ۱۳۶
- ۸- شناخت روش‌های مختلف تدریس؛ برگه برنده میان مهارت‌های معلمان
برجسته ۱۳۷
- ۹- مهارت یادگیری مستمر؛ تلاش مستمر برای کسب دانش مهارت و تخصص
..... ۱۳۷
- ۱۰- خلاقیت، از مهارت‌هایی که یک معلم باید داشته باشد ۱۳۸
- تکنیک بیستم: بکارگیری روش‌های نوین تدریس ۱۳۸
- تقسیم بندی روشهای تدریس ۱۳۹
- تفاوت روش‌های تدریس نوین با روش‌های تدریس سنتی ۱۳۹
- اهمیت و ضرورت استفاده از روش‌های نوین تدریس ۱۴۰
- دانش آموزان انرژی خود را تبدیل به فعالیت و خلاقیت می‌کنند ۱۴۱
- انواع روش‌های نوین تدریس ۱۴۱
- الف) روش‌های فعال تدریس ۱۴۱
- روش تدریس فعال انواع مختلفی دارد که برخی از مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: ۱۴۲
- ب) روش تدریس مساله محور ۱۴۲
- نمونه‌هایی از روش یاددهی مساله محور عبارتند از: ۱۴۲
- ج) روش‌های مبتنی بر تکنولوژی ۱۴۲
- نمونه‌هایی از روش مبتنی بر تکنولوژی عبارتند از: ۱۴۳
- روش تدریس معکوس ۱۴۳
- استفاده از پرینتر سه بعدی در تدریس ۱۴۳
- د) روش تدریس شخصی سازی شده ۱۴۳
- ۱- روش حل مساله : ۱۴۵
- مراحل تدریس به روش حل مساله : ۱۴۵
- ۲- روش بحث گروهی: ۱۴۵
- مراحل تدریس روش بحث گروهی : ۱۴۶
- ۳- روش پرسش و پاسخ : ۱۴۶
- مراحل تدریس روش پرسش و پاسخ : ۱۴۶
- ۴) روش بارش مغزی (ذهن انگیزی) : ۱۴۷
- مراحل تدریس روش بارش مغزی : ۱۴۷
- ۵- روش تقسیم موضوع به بخش‌های مختلف (همیاری) : ۱۴۷
- مراحل تدریس به روش تقسیم موضوع : ۱۴۸
- ۶) روش طرح کارایی تیم : ۱۴۸

۱۴۸.....: مراحل تدریس در روش طرح کارای تیم

۱۴۹..... منابع

پیشگفتار

معلمان بیش از هر چیز می خواهند شاهد رشد و پیشرفت دانش آموزان خود باشند. آن ها می دانند که کلاس درس مملو از دانش آموزانی با توانایی منحصر به فرد است بنابراین می خواهند هر یک از آن ها مهارت خود را به بهترین نحو ممکن نشان دهند. بدون شک در دنیای پیشرفته امروزی یکی از علایم موفقیت فرد، موفقیت تحصیلی می باشد که بدون آن توسعه و ترقی هیچ کشوری امکان پذیر نخواهد بود. ترقی هر کشوری رابطه مستقیم با پیشرفت علوم و دانش و تکنولوژی آن کشور دارد و پیشرفت علمی نیز حاصل نمی شود مگر اینکه افراد خلاق تربیت شده باشند، موفقیت تحصیلی ضمن اینکه در توسعه و آبادانی کشور مؤثر است در سطوح عالی منجر به یافتن شغل و موقعیت مناسب و در نتیجه درآمد کافی می شود. دانش آموزانی که از موقعیت های تحصیلی برخوردارند، خانواده و جامعه با دیده ی احترام به آنان می نگرند. در جامعه با روحیه و نشاط بیشتری حضور خواهند یافت و در کنار این ها از هزینه های گزافی که از افت تحصیلی برآموزش و پرورش تحمیل می شود، کاسته خواهند شد. دستیابی به بهره وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی را می توان اثر گذار ترین عامل در توسعه کشور ها دانست. تجارب کشورهای پیشرفته چون ژاپن در زمینه توسعه همه جانبه نیز حکایت از سرمایه گذاری بر روی منابع آموزشی و انسانی دارد. در راستای دستیابی به این اهداف بهبود کیفیت موقعیت تحصیلی از جمله اهداف اساسی برنامه های آموزشی است. در حالی که امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی های خانواده ها و دست اندرکاران تعلیم و تربیت است. از جمله موضوعات مورد علاقه صاحب نظران علوم تربیتی یافتن شرایط و امکانات لازم و موثر در جهت تحصیلی موفق و پیشرفت تحصیلی است. اما عدم موفقیت در تحصیل زمینه ساز مشکلات فردی و اجتماعی و انحراف از دستیابی به اهداف سیستم آموزش است. محققین عوامل مختلفی را در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دخیل دانسته اند. اما با توجه به تفاوت های فرهنگی و تغییرات سریع عوامل در طول زمان نمی توان به عنوان یک قانون عمومی و کلی، علل خاصی را برای جوامع مطرح نمود. زیرا قوانین بافت فرهنگی و نسبت جامعه، نگرش مردم به تحصیلات، سطح درآمد والدین و غیره، همه از عواملی هستند که به طور اخص در یک جامعه بر شکست یا موفقیت

تحصیلی تأثیر می گذارند. منابع موجود نشان می دهد که آموزش به طور کلی تحت تأثیر پنج عامل فراگیر، آموزش گر، برنامه، تجهیزات و محیط آموزشی است که هر یک از عوامل مذکور دارای ویژگی هایی است که می توانند در موفقیت تحصیلی و یادگیری تأثیرات متفاوتی داشته باشند. موفقیت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان جایگاه آن ها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی ها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آن چنان که باید پیشرفت و تعالی یابند. شرایط عاطفی و روانی را می توان به عنوان اصلی ترین عامل پیشرفت یا افت تحصیلی دانست. بسیاری از دانش آموزان با اینکه از بهره هوشی بالاتر از سطح متوسط و ظرفیت یادگیری قابل ملاحظه ای برخوردارند اما صرفاً به دلایلی از قبیل فقر عاطفی، انگیزه ناکافی، عدم پشتکار، فقدان اعتماد به نفس، عدم کفایت در ابراز وجود، کمی احساس خودارزشمندی، کم رویی، نداشتن نگرشی مثبت و قوی برای زندگی و تعارض روانی و غیره دچار بی اشتیاهی تحصیلی شده نمی توانند موفقیت تحصیلی مطلوب داشته باشند. این دانش آموزان نیازمند تقویت اعتماد به نفس، بالا بردن انگیزه هستند.

همچنین اولیا و معلمان نقش مهمی در موفقیت تحصیلی دانش آموزان بر عهده دارند و تلاش های دلسوزانه و مستمری را برای ارتقاء سطح یادگیری آن ها انجام می دهند اما بعضاً آن نتیجه ی مطلوبی را که انتظار دارند بدست نمی آورند موفقیت تحصیلی دانش آموزان به این سبب مهم است که بدانیم سعادت، خوشبختی و تعالی انسان ها و شکوفایی فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ملت ها اساساً ارتباط مستقیمی با شیوه ی تفکر، نگرش، آگاهی و عملکرد اولیا و مربیان در جریان تعلیم و تربیت فراگیران دارد اما به راستی موفقیت تحصیلی چیست؟ چگونه می توان دانش آموزان را در این زمینه به کامیابی رساند.

پیشرفت و موفقیت تحصیلی

منظور از موفقیت تحصیلی، موفقیت در امر تحصیل است که می تواند به مهارت در امری خاص یا تخصص در بخشی از دانش منجر شود. موفقیت تحصیلی، معلومات یا مهارت های اکتسابی عمومی یا خصوصی در موضوعات درسی است که معمولاً به وسیله آزمایش ها و نشانه ها یا هر دو که معلمان برای دانش آموزان وضع می کنند، اندازه گیری می شود. همچنین موفقیت تحصیلی عبارت است از محصول نهایی فرایند یادگیری فعال که با کمک آموزش فعالیت های تربیتی انجام می گیرد و با توجه به سرعتی که دانش آموز در تکمیل پایه ها و درجات گوناگون دارد و بر حسب مقدارش، پیش افتادگی و سرعت یا عقب ماندگی وی اندازه گیری می شود. موفقیت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است و تمام کوشش ها در این نظام در واقع تلاش برای جامه عمل پوشاندن به این امر تلقی می شود. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان جایگاه آنها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی ها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آن چنان که باید پیشرفت و تعالی یابند. چنین پیشرفت هایی توسط آزمون های میزان شده تحصیلی اندازه گیری می شود. همچنین، این اصطلاح بر پیشرفت فرد در کلاس، آن طور که در کار مدرسه ارزیابی می شود، دلالت دارد. در تعریفی دیگر، موفقیت تحصیلی به جلوه ای از جایگاه تحصیلی دانش آموزان اشاره دارد که این جلوه ممکن است بیانگر میانگین نمرات در دوره ای مربوط به یک موضوع یا میانگین نمرات دوره های مختلف باشد. برای موفقیت تحصیلی می توان ملاک های گوناگون در نظر گرفت که مشهورترین آن ها میانگین نمرات کل می باشد. علاوه بر این تعاریف، از موفقیت تحصیلی به عنوان یکی از اصول پیشرفت در نظام آموزش و پرورش و مفهوم انجام تکالیف و موفقیت دانش آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص یا موفقیت دانش آموزان در امر یادگیری مطالب درسی استفاده می شود. وجه مخالف آن افت تحصیلی است که یکی از معضلات نظام آموزشی می باشد که به شیوه های گوناگون همچون عدم موفقیت دانش آموزان در دستیابی به هدف های مقاطع تحصیلی مربوطه، مردودی و تکرار پایه های تحصیلی،

ترک تحصیل زودرس، بیکاری و بلا تکلیفی خود را نشان می دهد. به طور خلاصه، نیل به اهداف آموزشی را به اصطلاح موفقیت یا پیشرفت تحصیلی بیان می کنند.

معیارهای موفقیت تحصیلی

در مورد معیارهای موفقیت تحصیلی می توان گفت که موفقیت تحصیلی از راه های مختلف و با معیارهای متفاوت مشخص می شود. یکی از این معیارها، معدل دانش آموزان در یک نیم سال تحصیلی و محاسبه معدل یک سال وی است. معیار دیگر مشخص کردن پیشرفت تحصیلی، محاسبه نمرات دانش آموزان در یک درس است. شیوه دیگر، استفاده از مجموعه نمرات دروس یک سال می باشد و معیار آخر تعیین پیشرفت تحصیلی در طی چند سال و یا یک دوره تحصیلی است. اگر یک نمره از یک دوره تحصیلی یا میانگین از یک گروه از دروس مختلف در حیطه موضوعی خاص یا میانگینی از دوره های مختلف تحصیلی، ملاکی برای پیشرفت تحصیلی باشند، این ملاک ها مسایل و مشکلات تشخیصی را به دنبال خواهد داشت، مثلاً کاربرد یک نمره واحد از یک دوره تحصیلی ویژه دارای روایی و پایایی کم تری است تا نمره ای که بر اساس ترکیب چند نمره به دست می آید. کاربرد نمره های به دست آمده از دوره های مختلف تحصیلی در موضوعات مختلف نیز به منظور به دست آوردن معدل نمرات کلاس مسأله ای دشوار است، زیرا این گونه نمرات شامل نمراتی است که از دوره ها و رشته های تحصیلی متفاوت به دست آمده اند و در یک مقیاس واحد ترکیب شده اند، در صورتی که هر یک از دانش آموزان می توانند سطوح متفاوتی از پیشرفت را در هر موضوع داشته باشند.

عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان

به طور کلی عواملی که بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان تأثیر دارند را می توان به سه دسته تقسیم کرد:

الف. عوامل فیزیولوژیکی: این عوامل شامل متغیرهای بدنی و فیزیکی یاد گیرنده از جمله سوء تغذیه و سلامت جسمانی می شود.